

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

Aan de Minister van Justitie
t.a.v. Mr C.H.Bangma
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Afdeling Ontwikkeling

Bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

Correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 46
www.rechtspraak.nl

datum 3 december 2007
van Ontwikkeling
contactpersoon E.C.M. Bouman
doorkiesnummer 070 - 361 9759
faxnummer 070 - 361 9746
e-mail E.Bouman@rechtspraak.nl
kamernummer K327
ons kenmerk UIT 11818 / ONTW MB
uw kenmerk 5492816/07/6
onderwerp advies aanpassing tbs met voorwaarden

Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij brief van 2 juli 2007 verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de "Raad") advies uit te brengen betreffende de wijziging van het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht in verband met de maatregel van terbeschikkingstelling met voorwaarden (Aanpassingen tbs met voorwaarden).

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.

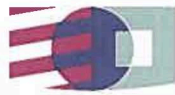
I. Inleiding

Met het voorstel wordt beoogd enerzijds de veiligheid voor de samenleving bij de tenuitvoerlegging te vergroten en anderzijds de instroom in de tbs met dwangverpleging te beperken. Daartoe worden een vijftal aanpassingen van de huidige regeling voorgesteld:

1. Verlenging van de maximale duur van tbs met voorwaarden van **vier naar negen** jaar;
2. Verhoging van de gevangenisstraf die in combinatie met tbs met voorwaarden kan worden opgelegd van **drie naar vijf** jaar;
3. De introductie van de mogelijkheid van 'tijdelijke crisisopname' zonder omzetting van tbs met voorwaarden in tbs met dwangverpleging;
4. Uitbreiding van de **wettelijke acceptatieplicht** van forensisch psychiatrische instellingen;
5. Aanpassing van de OM-aanwijzing 'tbs met voorwaarden en voorwaardelijke beëindiging dwangverpleging' m.b.t. de **adviserende rol van de GGz**.

Tenslotte wordt aangekondigd dat het reclasseringstoezicht verder zal worden verbeterd in kwalitatief en kwantitatief opzicht.

Deze aanpassingen werden reeds aangekondigd in het 'Plan van aanpak Terbeschikkingstelling en Forensische zorg in strafrechtelijk kader'.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 december 2007
kenmerk UIT 11818 / ONTW MB
pagina 2 van 4

II. Inhoudelijke kanttekeningen

II. 1 Verlenging van de maximale duur van tbs met voorwaarden van vier naar negen jaar (art. 38e Sr) en

II. 2 Verhoging van de gevangenisstraf die in combinatie met tbs met voorwaarden kan worden opgelegd van drie naar vijf jaar;

De eerste aanpassing sluit aan bij wetsvoorstel 28238 inzake "*de verlenging van de totale duur van de (TBS met) voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege*" (art. 38j Sr). Bij gewijzigd voorstel van wet van 27 maart 2007 is voorgesteld de termijn voor deze *voorwaardelijke verlenging van TBS* eveneens te verlengen van drie tot maximaal negen jaar.

De Raad voor de rechtspraak meent dat deze twee modaliteiten niet volledig vergelijkbaar zijn nu tbs met voorwaarden ziet op een situatie dat de behandeling nog moet beginnen, terwijl de voorwaardelijke beëindiging van de tbs betrekking heeft op de laatste fase van de behandeling, wanneer er inmiddels inzicht bestaat in de resultaten van behandeling en de mogelijkheden voor resocialisatie.

Voorts constateert de Raad dat door de gelijktijdige verhoging van de op te leggen gevangenisstraf naar vijf jaar, de totale maximale duur van de strafrechtelijke reactie bij tbs met voorwaarden kan uitkomen op *veertien* jaar. Op grond van art.38 lid 3 Sr is het noodzakelijk dat de betrokkene zich bereid verklaart tot het naleven van de op te leggen voorwaarde(n), men zou zich echter kunnen afvragen hoe groot deze bereidheid nog zal zijn als straf en maatregel samen veertien jaar kunnen bedragen. De verhoging van de gevangenisstraf naar vijf jaar heeft daarnaast tot gevolg dat er een aanzienlijke tijdsperiode ontstaat tussen een behandelplan en de uitvoering daarvan. Een goede inschatting door de rechter van de haalbaarheid van zo'n voorwaarde zou daardoor kunnen worden bemoeilijkt. De Raad merkt verder op dat door de aanzienlijke tijdsperiode ook de kans op niet-naleving door betrokkene van de voorwaarden zou kunnen toenemen, hetgeen vervolgens zou kunnen leiden tot meer vorderingen tot omzetting in tbs met dwangverpleging.

II. 3 De introductie van de mogelijkheid van 'tijdelijke crisisopname' zonder omzetting van tbs met voorwaarden in tbs met dwangverpleging

Het bieden van een alternatief voor de omzetting van de tbs met voorwaarden in een tbs met dwangverpleging in de vorm van een tijdelijke opname (art. 509jbis Sv) lijkt een goede gedachte en kan worden onderschreven.

Wel valt op dat in het wetsvoorstel wordt gesproken over een tijdelijke opname. In de memorie van toelichting wordt gesproken over een tijdelijke crisisopname en lijkt het crisisaspect benadrukt te worden. Indien het crisisaspect het belangrijkste is, kunnen vraagtekens worden gesteld bij de gekozen variant van wijziging van de voorwaarden. In tegenstelling tot artikel 509i Sv kan hier immers niet direct worden ingegrepen, maar zal eerst de procedure moeten worden doorlopen. Deze is weliswaar aan korte termijnen gebonden maar kan al met al toch enige tijd in beslag nemen. Melding reclassering, vordering OM, oordeel rechter, betekening in persoon. Voorts zal dan een plek moeten worden gevonden. In het wetsvoorstel is weliswaar voorzien in ondermeer de aanpassing van artikel 10 van de wet Bopz, maar daarbij dient wel bedacht te worden dat dit artikel ook met betrekking tot de artikel 37

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 december 2007
kenmerk UIT 11818 / ONTW MB
pagina 3 van 4

Sr- bepalingen niet altijd tot een daadwerkelijke plaatsing op korte termijn heeft geleid. Bovendien gaat de bevoegdheid van de officier van justitie om opname te bevelen pas in na één week. In het voorstel wordt verder benadrukt dat ook bij tijdelijke crisisopname de betrokkene zich bereid moet verklaren tot naleving van de voorwaarde op grond van art. 38 lid 3 Sr. De Raad vraagt zich af of de aanleiding voor een crisisopname zich goed verdraagt met het uitgangspunt van vrijwilligheid en of art. 38 lid 3 Sr in dergelijke gevallen wel van toepassing zou moeten zijn. Tijdens een acute crisis zal enige dwang immers snel geïndiceerd kunnen zijn.

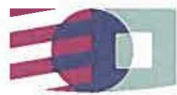
Voorts geeft de Raad u in overweging om nadrukkelijk in het voorstel de mogelijkheid op te nemen dat op de vordering tijdelijke opname - tenzij de kwestie niet eenvoudig is - door één rechter kan worden beslist. Wellicht kan dit door (in het vierde lid) art. 23 lid 5 Sv van overeenkomstige toepassing te verklaren. Dat zou dan een van de rechters kunnen zijn die normaal tbs-verlengingen behandelen. De RC zal in het algemeen iets verder van de problematiek af staan. Wel zijn de kabinetten organisatorisch gewend aan optreden op korte termijn (maar misschien kunnen de kabinetten dan wel worden gebruikt voor het oproepen en het horen?). Het lijkt in ieder geval moeilijk(er) om binnen drie dagen een zitting met drie rechters gepland te krijgen.

In het tweede lid van art. 509jbis Sv wordt voorzien in de mogelijkheid van verlenging van de zes wekentermijn. Uit de memorie van toelichting zou kunnen worden opgemaakt dat deze verlenging een eenmalig karakter heeft. De wettekst is op dit punt niet duidelijk en sluit niet uit dat de verlenging meerdere keren mogelijk zou kunnen zijn.

II.4 Aanpassing van de OM-aanwijzing 'tbs met voorwaarden en voorwaardelijke beëindiging dwangverpleging' t.b.v. de adviserende rol van de GGz.

In de Memorie van Toelichting, pagina 4 onderaan, wordt gesproken over de adviserende rol van de GGz. In de tekst wordt alleen uitgegaan van de mogelijkheid van de vordering van het OM tot een tbs met voorwaarden. Ook kan zich de variant voordoen dat de rechter gedurende het onderzoek tot aanhouding besluit om de mogelijkheid van de tbs met voorwaarden te laten onderzoeken. Ook dan lijkt het wenselijk naast de reclassering ook de GGz om advies te vragen. Overigens wordt in de toelichting gesproken over advies van de GGz. De GGz is een algemene aanduiding. Niet duidelijk wordt wie binnen het GGz circuit om advies moet worden gevraagd. De OM-aanwijzing zal hierover duidelijk moeten verschaffen.

Op pagina 6 van de Memorie van Toelichting, in het tweede tekstblok, wordt in gevallen waarin langer toezicht noodzakelijk zou zijn dan de maximale termijn van 9 jaren gewezen op de wet Bopz. Hier zou het laatste deel van de zin "op grond waarvan betrokkene (...) kan worden opgenomen" weggelaten kunnen worden en vervangen kunnen worden door "op grond waarvan betrokkene binnen het bereik en toezicht van de GGz blijft."

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 december 2007
kenmerk UIT 11818 / ONTW MB
pagina 4 van 4

II.5 Intensivering toezicht reclassering

Door de NVvR is opgemerkt dat de reclassering naar haar oordeel weliswaar goedwillend is, maar bij gebrek aan voldoende scholing en bevoegdheden thans niet goed is toegerust om haar toezichthoudende taak voldoende te kunnen vervullen. Met het onderhavige wetsvoorstel zal een groot beroep worden gedaan op de kennis en kunde van de reclassering. De NVvR zou er voor willen pleiten om eerst de inhoud, kwaliteit en invulling van het toezicht door de reclassering en de overdracht van het toezicht te verbeteren (zoals wordt voorgesteld in TK, 2006-2007, 29452 en 30250, nr 48, p.7) alvorens dit wetsvoorstel te implementeren. Bij officieren van justitie en rechters dient de kennis over de feitelijke uitvoering van de (voorwaardelijke) tbs te worden vergroot. De Raad sluit zich gaarne aan bij deze opmerkingen van de NVvR.

III. Gevolgen voor de rechterlijke werkzaamheden en de organisatie van de Rechtspraak.

De Raad kan in dit stadium geen inschatting maken van de consequenties van het onderhavige Wetsvoorstel voor de uitvoeringspraktijk.

Conclusie

De Raad vertrouwt erop u met het bovenstaande naar behoren te hebben geïnformeerd en is vanzelfsprekend gaarne bereid daarover nader met u in overleg te treden. Mocht het conceptvoorstel op essentiële onderdelen worden gewijzigd, dan wordt de Raad uiteraard graag in de gelegenheid gesteld daarop te reageren.

Met vriendelijke groet,

Th. Groeneveld
lid Raad voor de rechtspraak